

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

MAK 2020 lähteülesande tutvustus

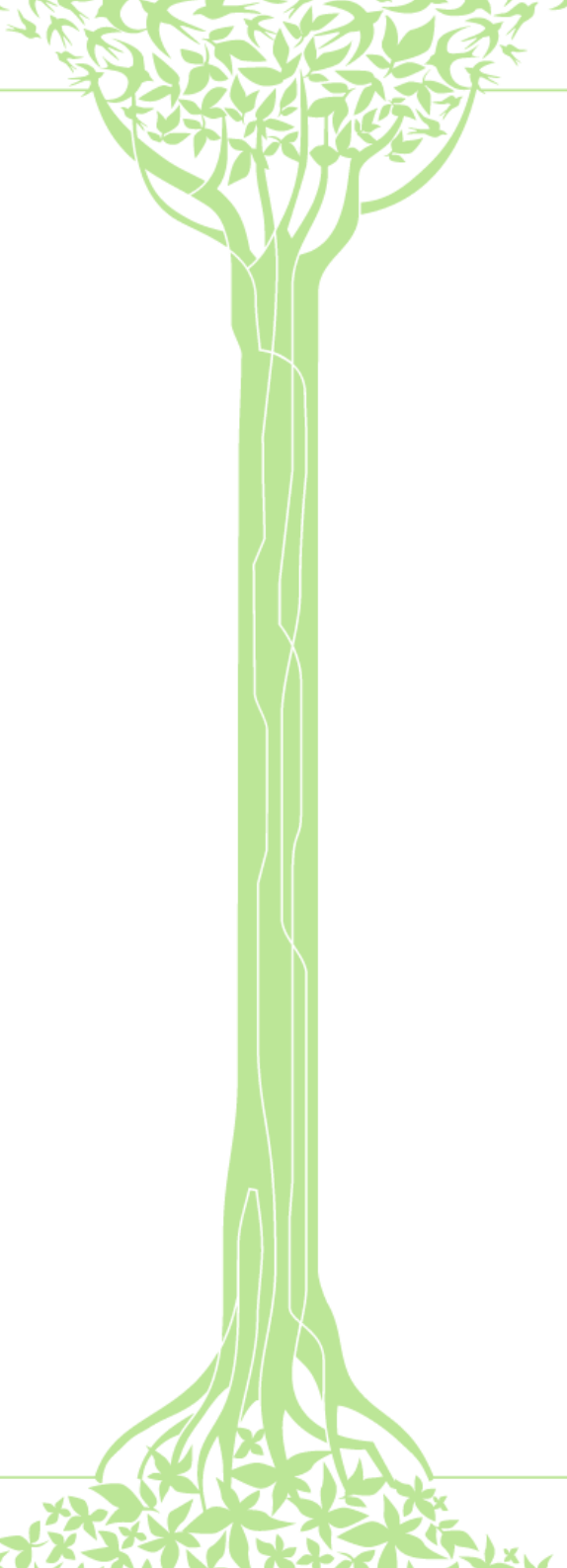
MAK komisjoni koosolek
20.05.2009

Marku Lamp
Metsaosakonna juhataja
Keskkonnaministeerium

Ettekande sisu

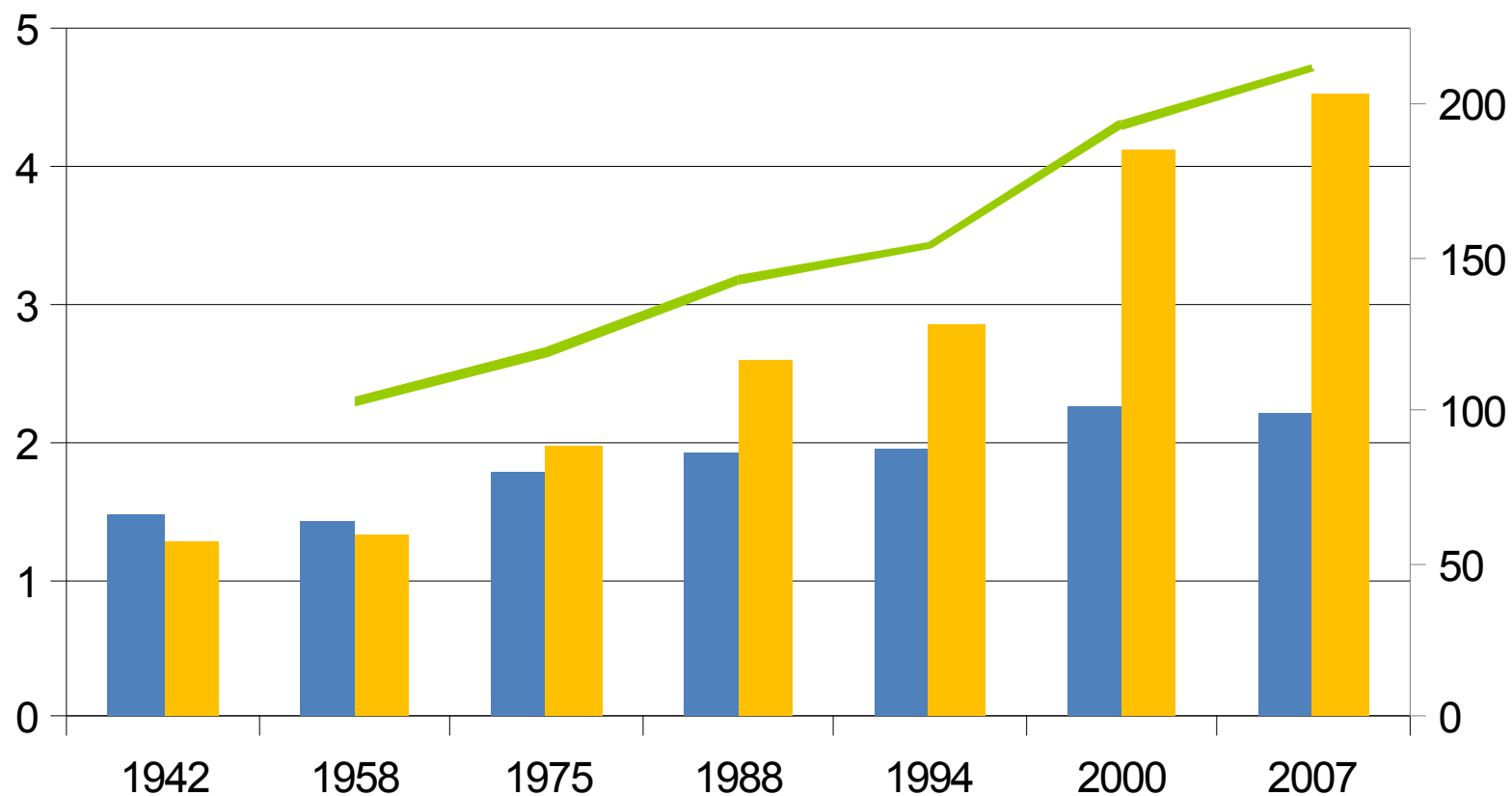
- Tänapäevane olukord
- Lahendamist vajavad probleemid
- Töögruppide moodustamise alused
- Keskkonnamõju strateegiline hindamine

Tänane olukord

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

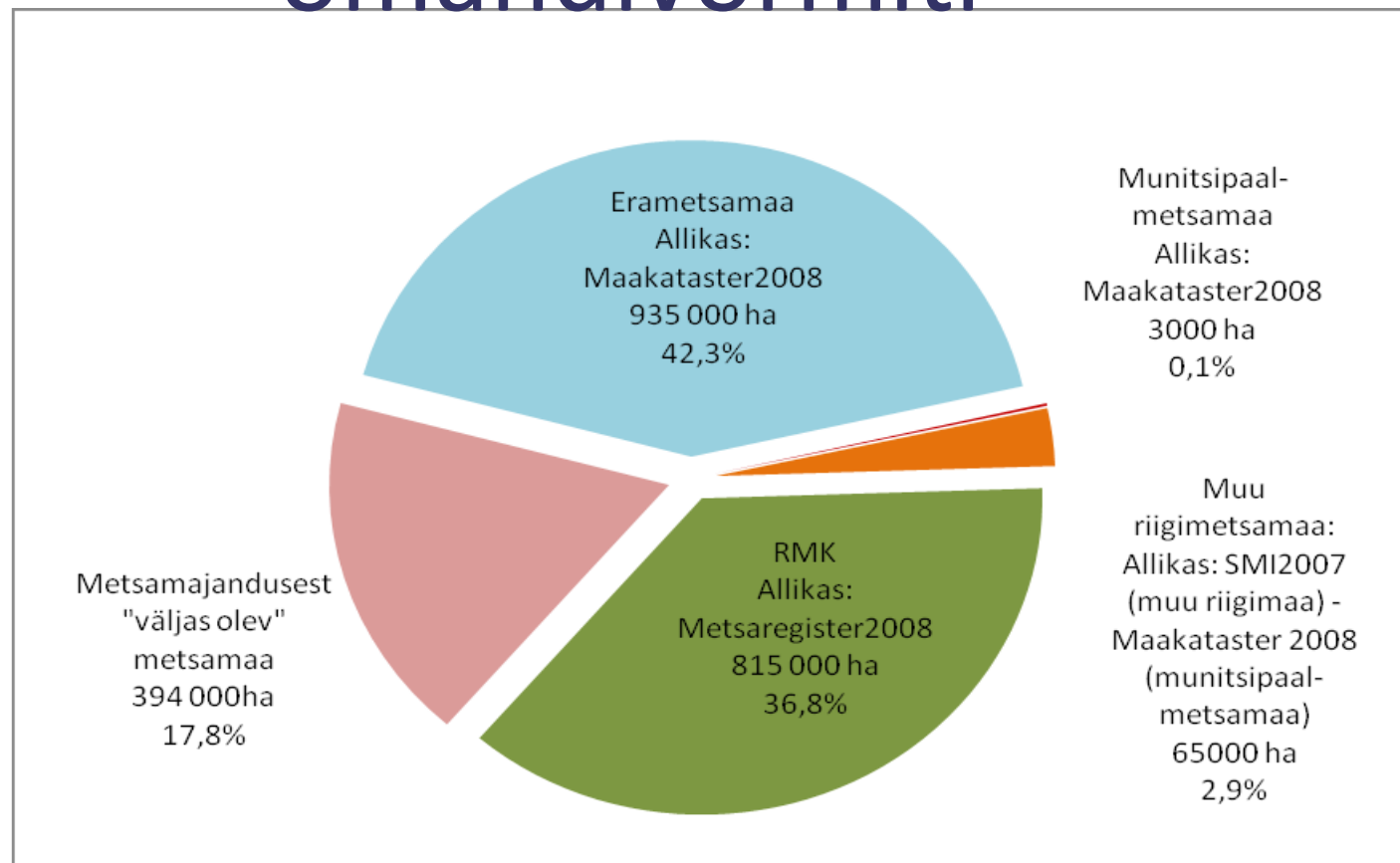
Metsamaa pindala ja tagavara muutumine

Eesti metsamaa pindala on 2,2 miljonit ha ja kasvava metsa tagavara 450 miljonit m³

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

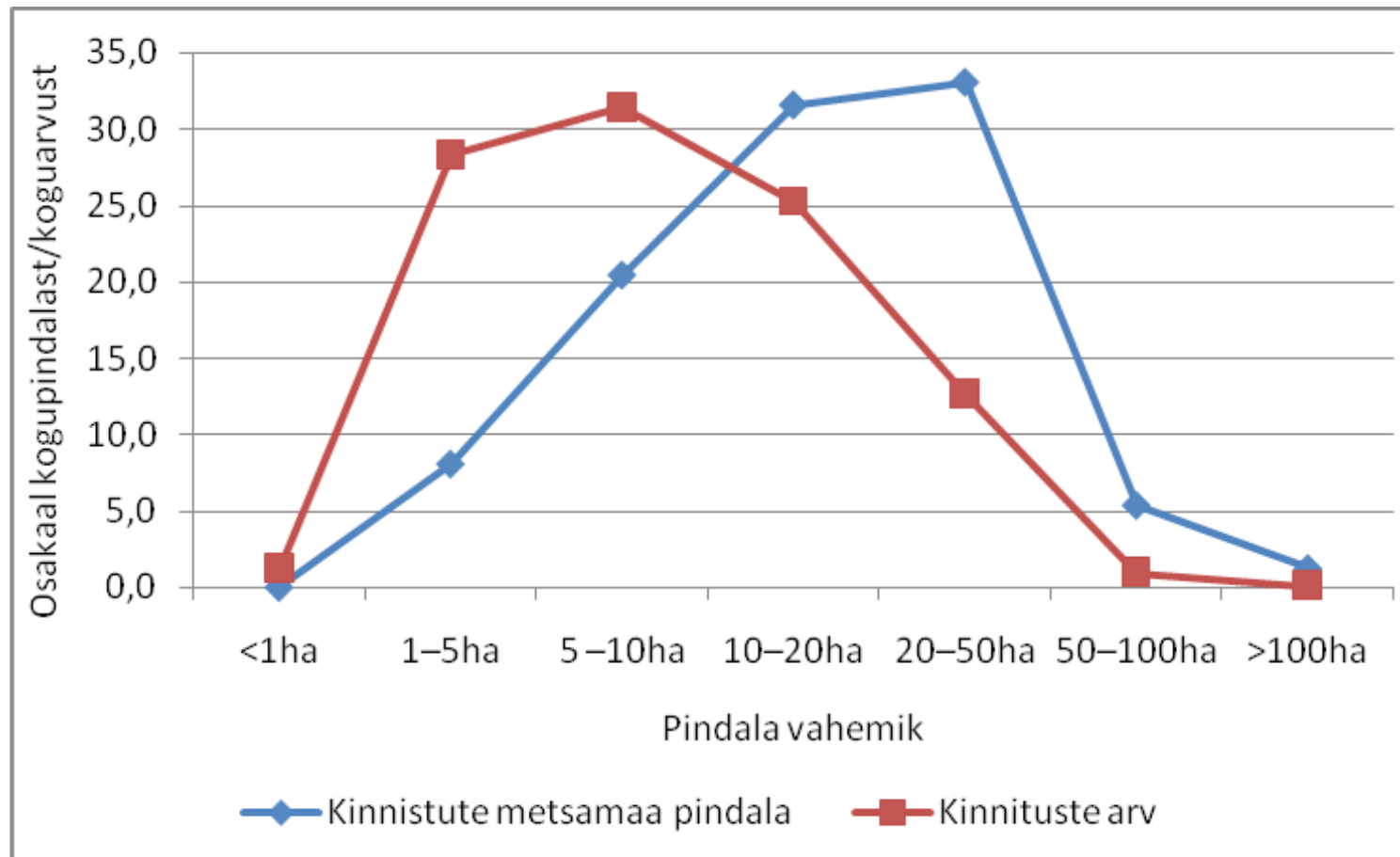
Metsamaa pindala jagunemine omandivormiti

18% metsamaa kogupindalast on endiselt aktiivsest metsamajandusest „väljas“. Eestis on hinnanguliselt 50 000-60000 erametsaomanikku, kellest metsaühistutega on ühinenud umbes 2000 ehk ligikaudu 4% erametsaomanike üldarvust. Ühistute liikmetest metsaomanikele kuulub umbes 150 000 ha metsamaad ehk ligikaudu 16% erametsamaa kogupindalast

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Erametsamaa kinnistute jagunemine

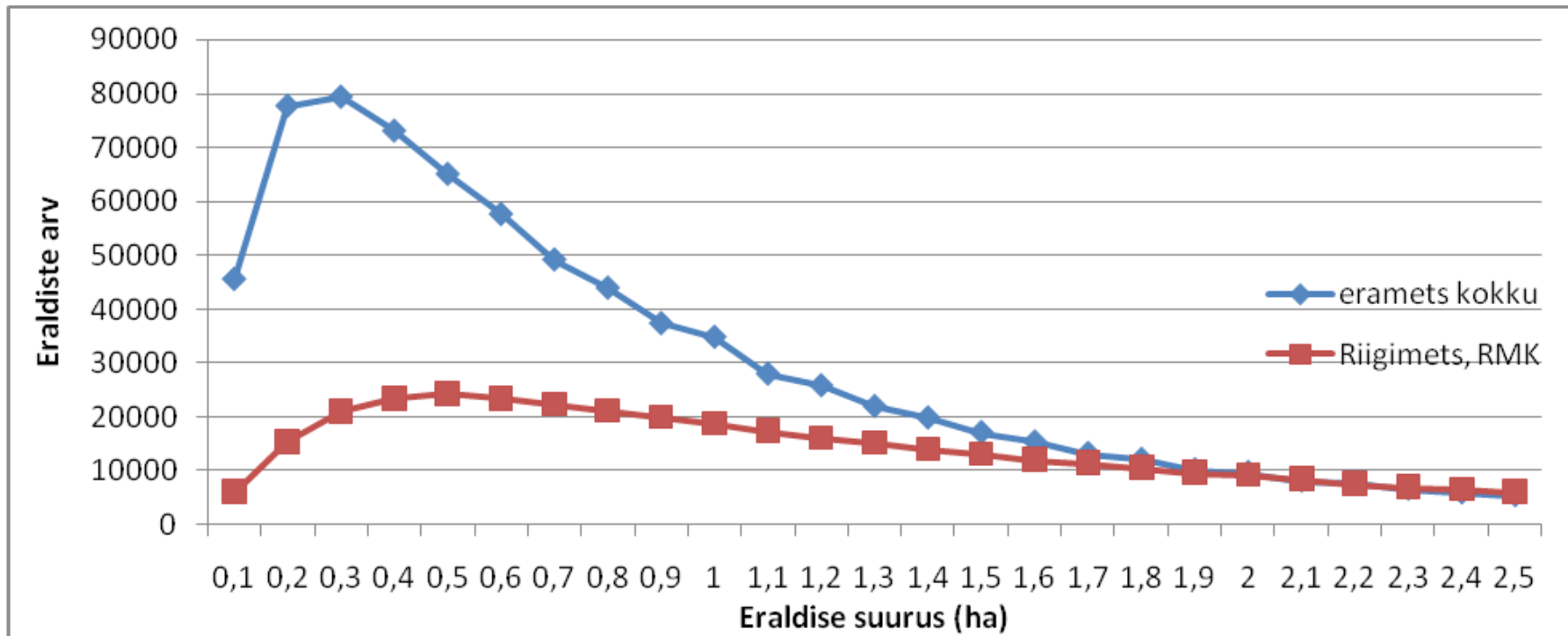
Metsa majandamise üksused on suhteliselt väiksed. Keskmiselt on ühel eraomaniku metsaga kinnistul 11,2 ha metsamaad. 86% erametsa kinnistutest on metsamaad vähem kui 20 ha, 61% vähem kui 10 ha ja 30% vähem kui 5ha.

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Erametsamaa kinnistute metsamaa pindala ja metsamaaga kinnistute arvu jagunemine (pindala järgi) metsaregistrisse kantud andmete alusel

Allikas: Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus

Väikeste eraldiste jagunemine

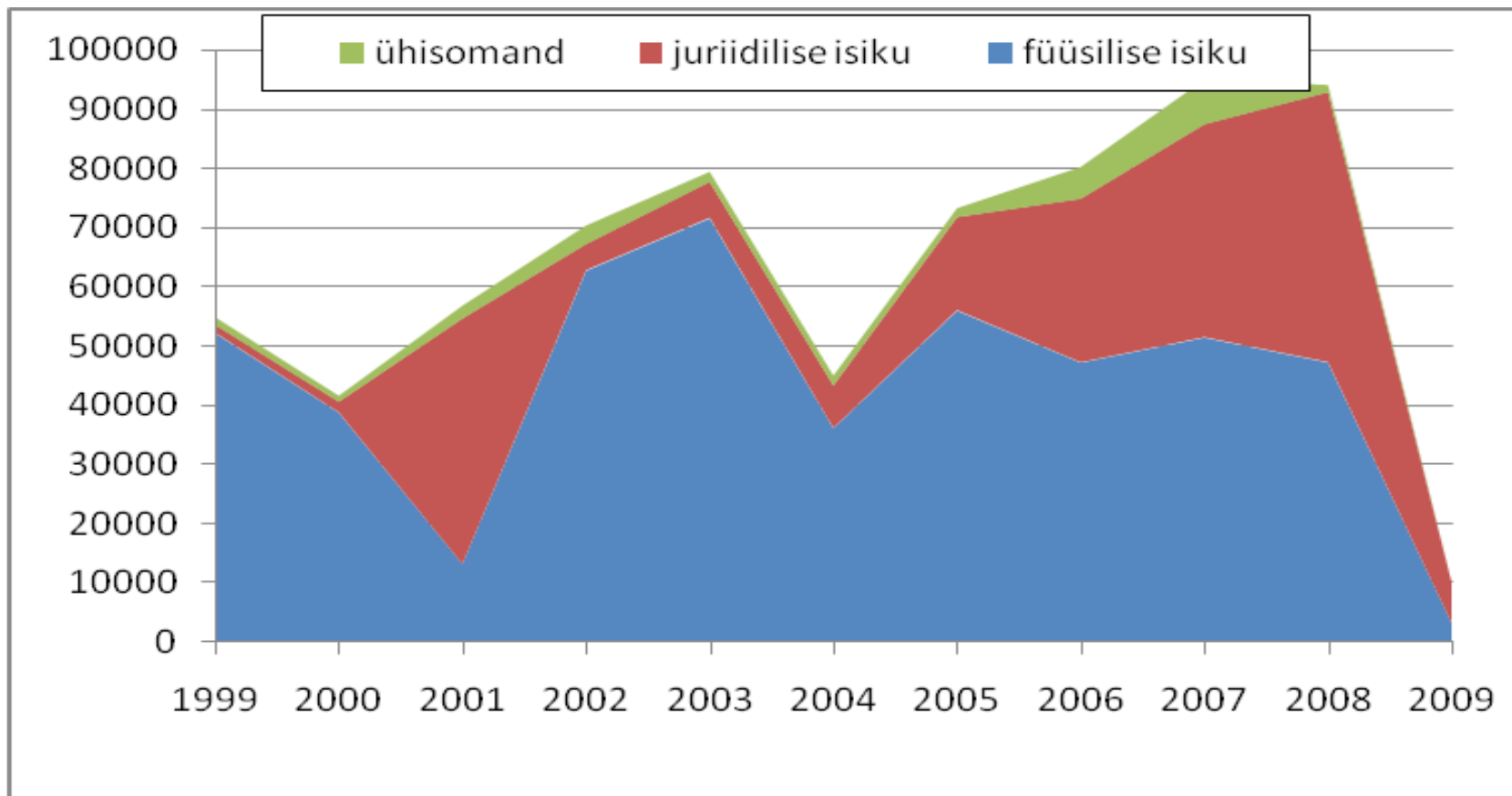
Lisaks metsaomandi suhtelisele väiksusele on Eestis väiksed ka on metsaeraldised, mis veelgi raskendab väikemetsaomanikul iseseisvalt metsa majandada. Erametsas on eraldised väiksemad (keskmine eraldise pindala 0,98 ha) kui riigimetsas (RMK halduses olevates metsades on vastav näitaja 1,82 ha).

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Kuni 2,5 ha suuruste eraldiste arvu jagunemine RMK hallatavates metsades ja erametsas

Allikas: Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus

Metsaregistrisse kantud erametsamaa inventeerimisandmed

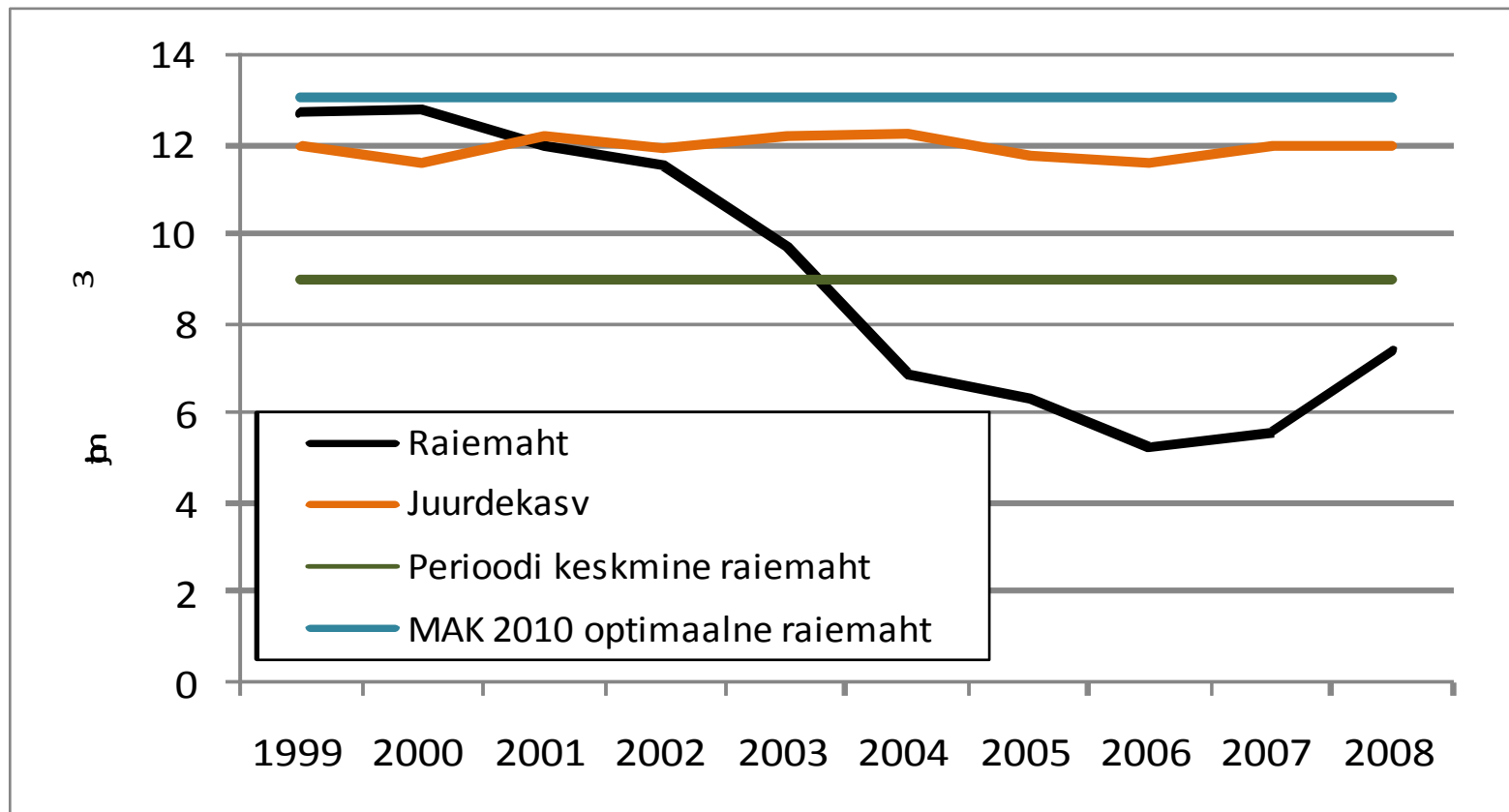

2009. a jaanuarist kehtima hakanud metsaseaduse alusel on metsa majandamise üheks eeltingimuseks metsaregistrisse kantud inventeerimisandmete olemasolu. Enne seda oli vajalik kehtestatud metsamajandamiskava olemasolu. Selle muudatuse järel saab Aktiivselt majandada 0,7 miljonit ha erametsamaad e 75% erametsamaa kogupindalast. Enne seadusemuutmist 0,53 miljonit ha ja 57%.

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Andmete vanus takseerimise kuupäeva järgi 2009. a märts
Allikas: Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus

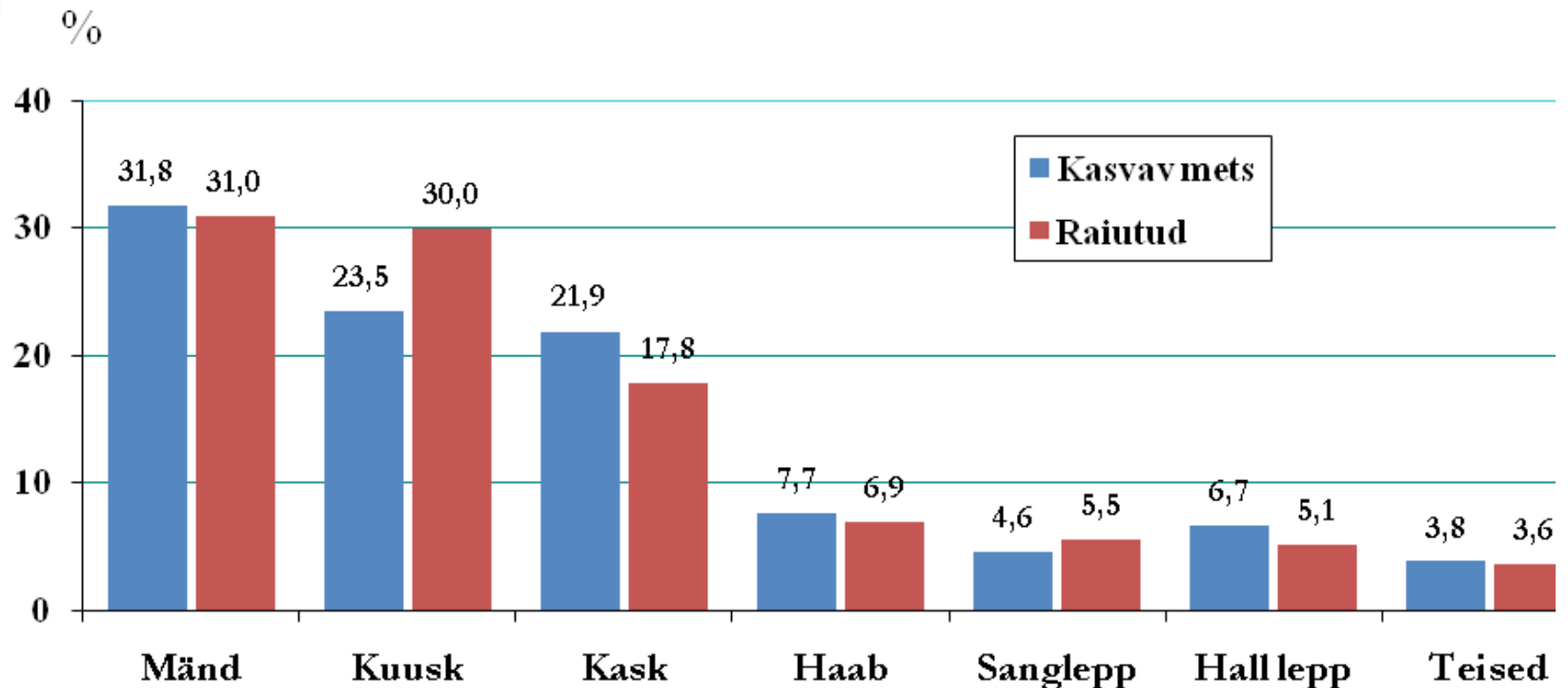
Raiemaht ja juurdekasv

Metsaraie on langenud 12 miljonilt m³-lt 6 miljoni m³ tasemele.

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

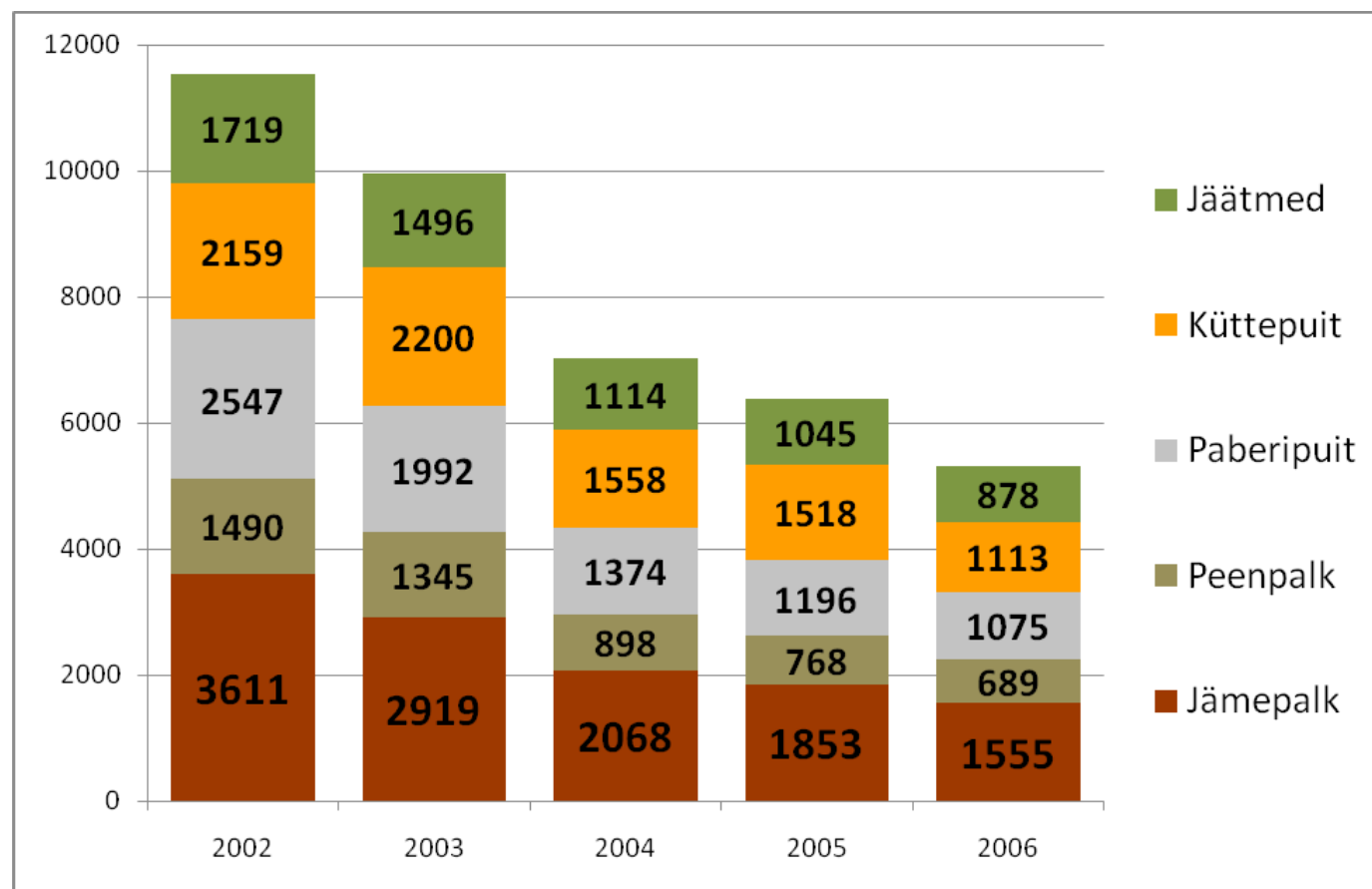
Puuliikide kasvava tagavara ja raiutud puidukoguse jagunemine puuliigiti

2006. a moodustas okaspuupuit (mänd ja kuusk) ligikaudu 60% raiutud puidu kogusest. Lehtpuudest raiutakse enam kaske.

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

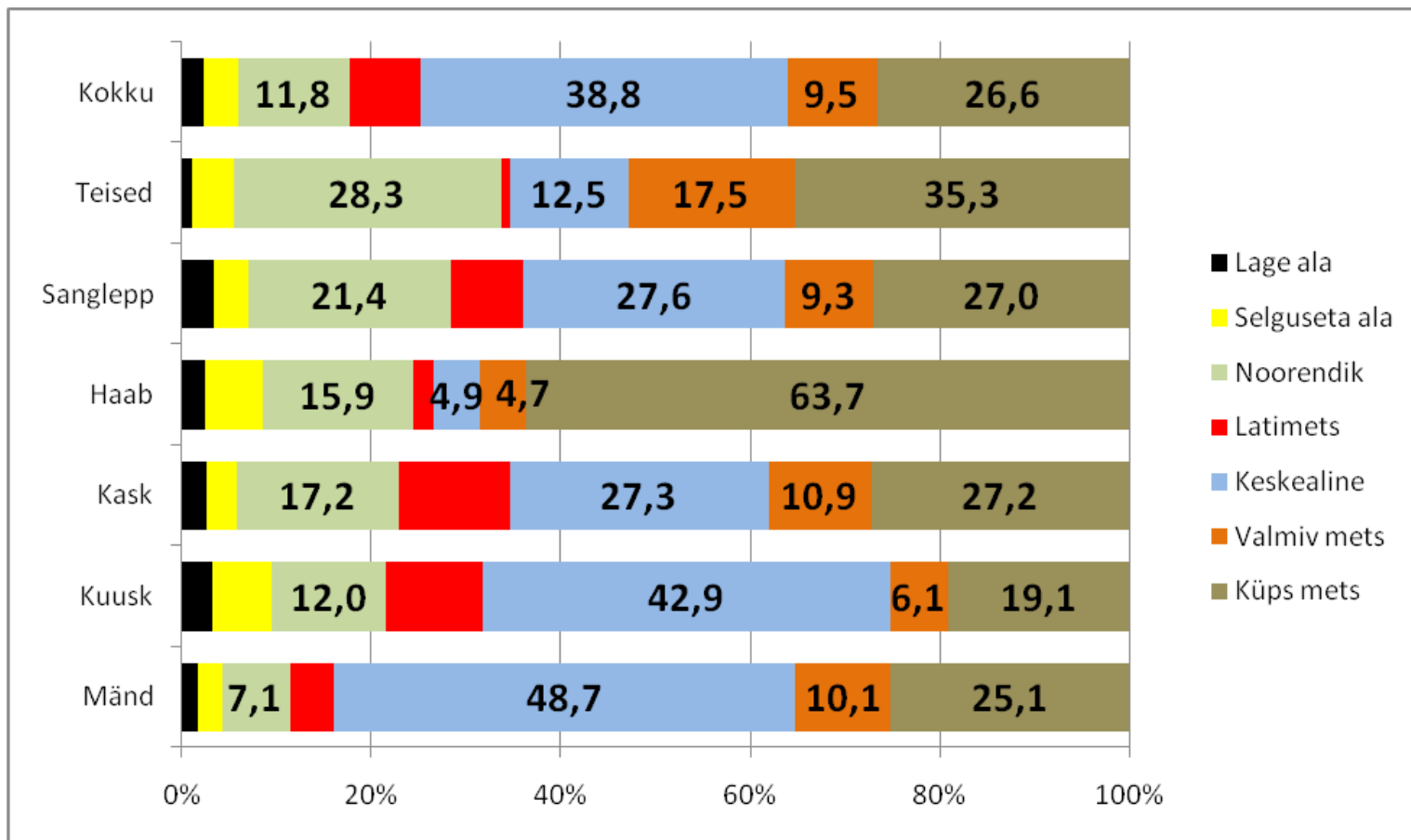
Aastate 2002-2006 raiemaht sortimentides

MAK 2010 optimaalseks peetust on madalamaks jäänud paberipuidu osakaal raiutud puidu kogumahust, samas omavad suurema osakaalu palgid. See viitab ilmselt harvendusraiete väiksemale ja uuendusraiete suuremale osakaalule võrreldes prognoositud optimaalse puidukasutusega

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

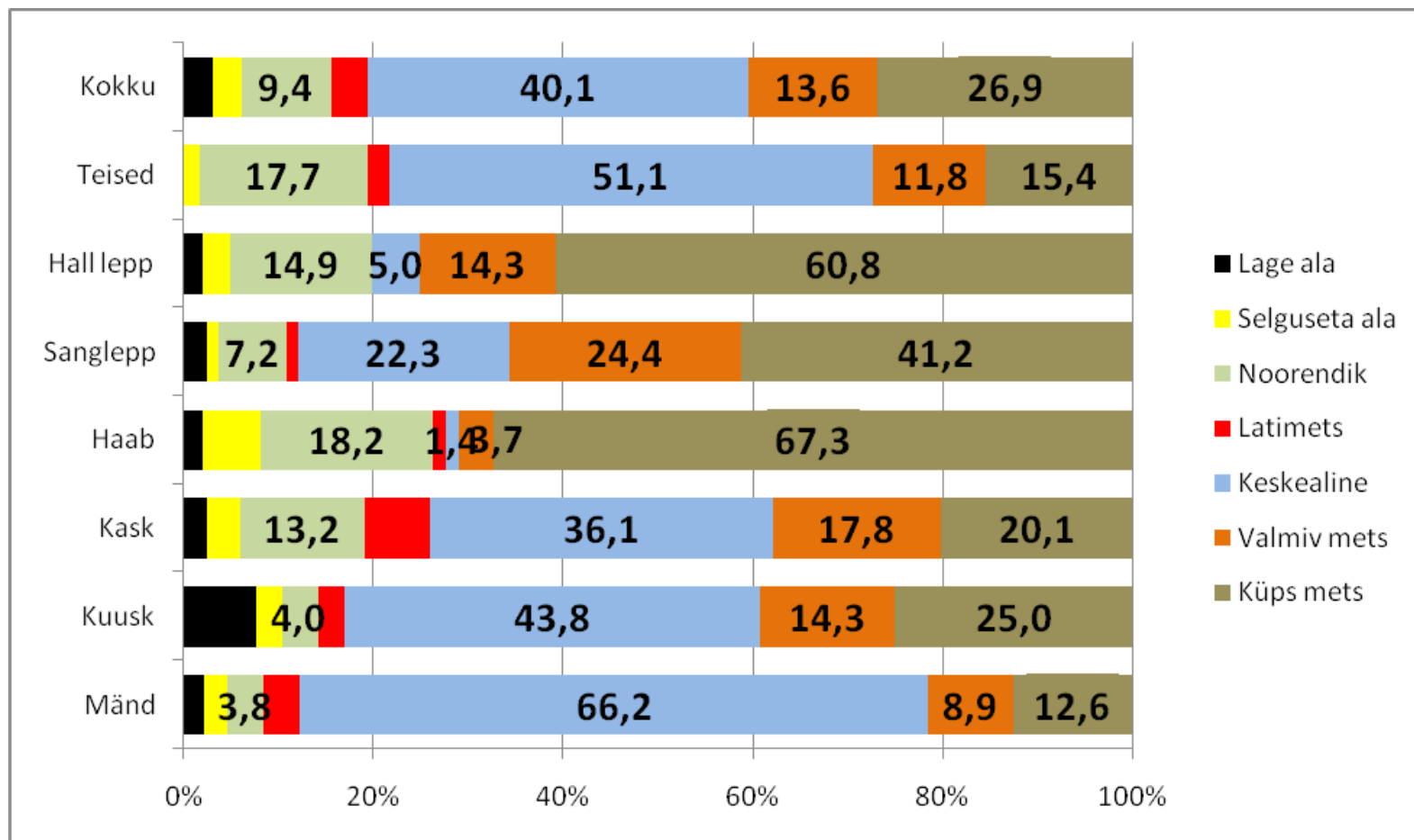
Metsamaa pindala jagunemine arenguklassidesse enamuspoolsi järgi (riik)

Küpsete lehtpuupuistute kasutamine on endiselt metsavaru tasakaalustatud majandamise peamiseks väljakutseks. Lähiaastatel tõuseb lehtpuupuidu kasutamine tänu investeringutele energiasektoris

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

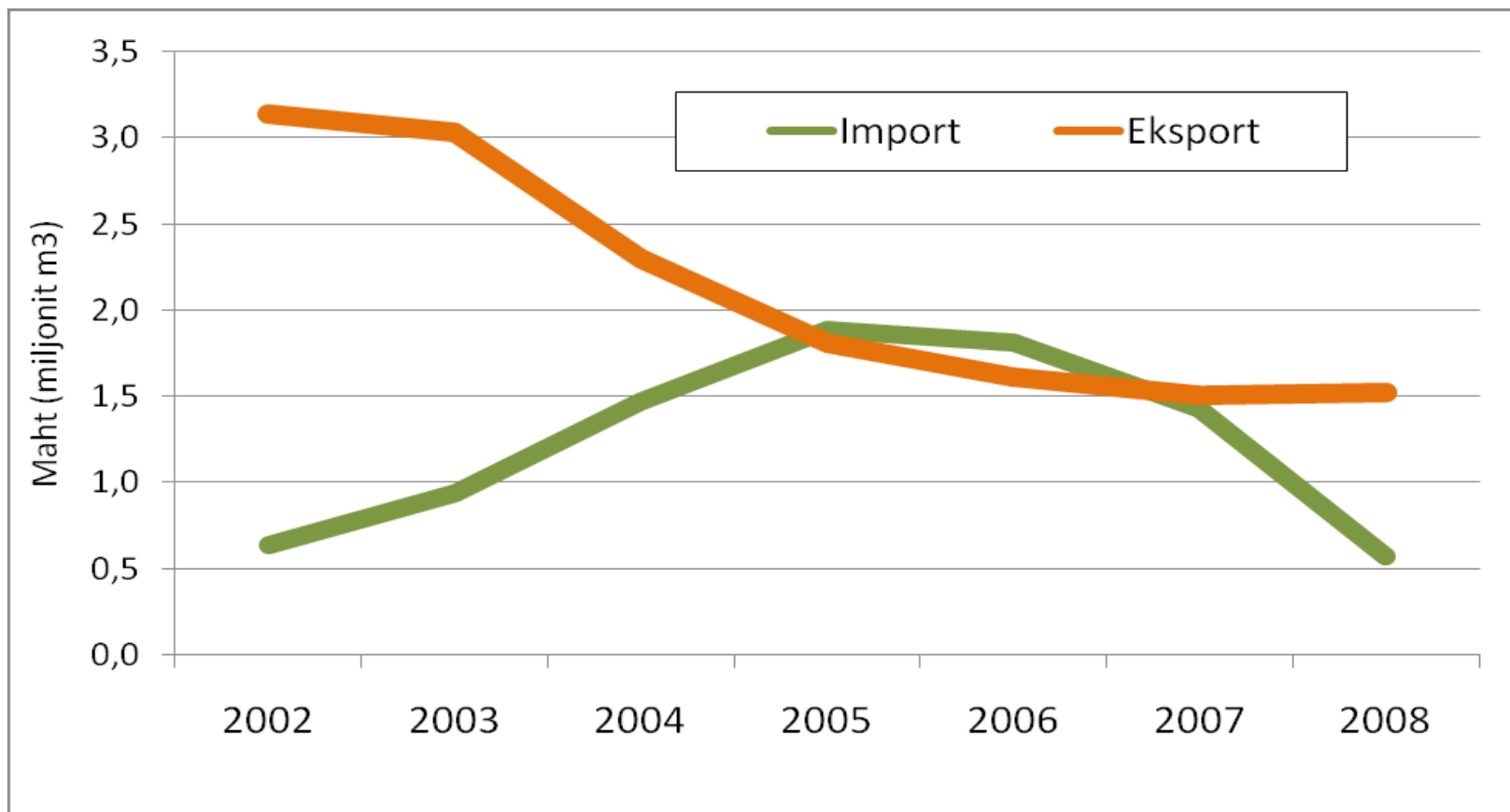
Metsamaa pindala jagunemine arenguklassidesse enamuspouliigi järgi (teised)

Sellise metsakasutuse taseme jätkumisel suureneb puistute vanuselise jagunemise asümmeetria ning süveneb olukord, kus jääb kasutamata oluline osa küpsete lehtpuupuistute tarbeväärtusest

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

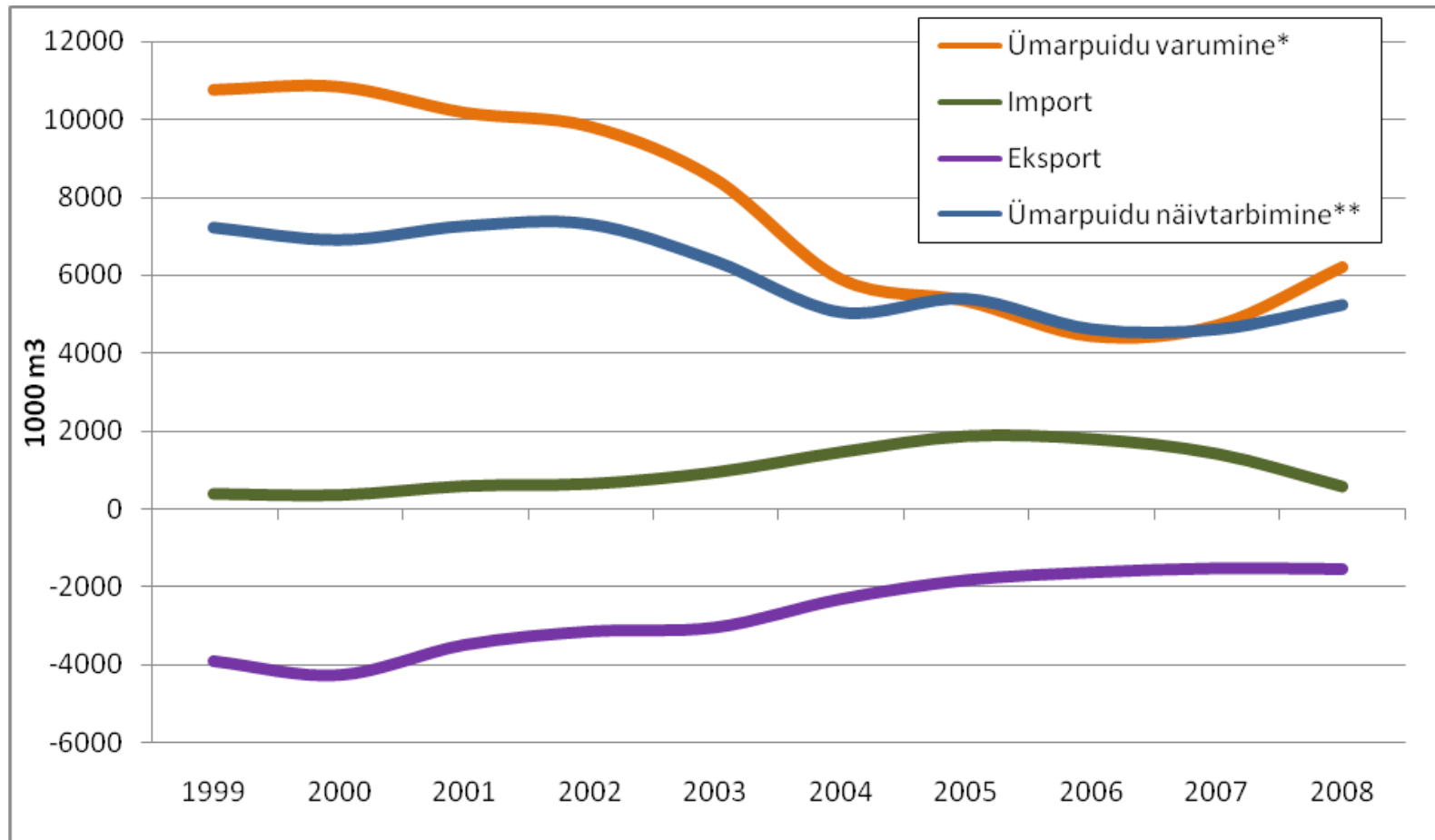
Tööstusliku ümarpuidu import ja eksport aastail 2002–2008 (miljonit m³)

Kodumaise puidutarne vähenemise asendas põhiliselt Venemaalt imporditud ümarpuit ja puidutooted (eriti saematerjal). 2007. a juunist kehtestas Vene Föderatsioon ümarpuidule kõrgemad eksporttollid, sellele lisandus aprilli sündmustele järgnenud „raudteeblokaad“, mis sisuliselt sulges ümarpuidu peamise transpordikanali.

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

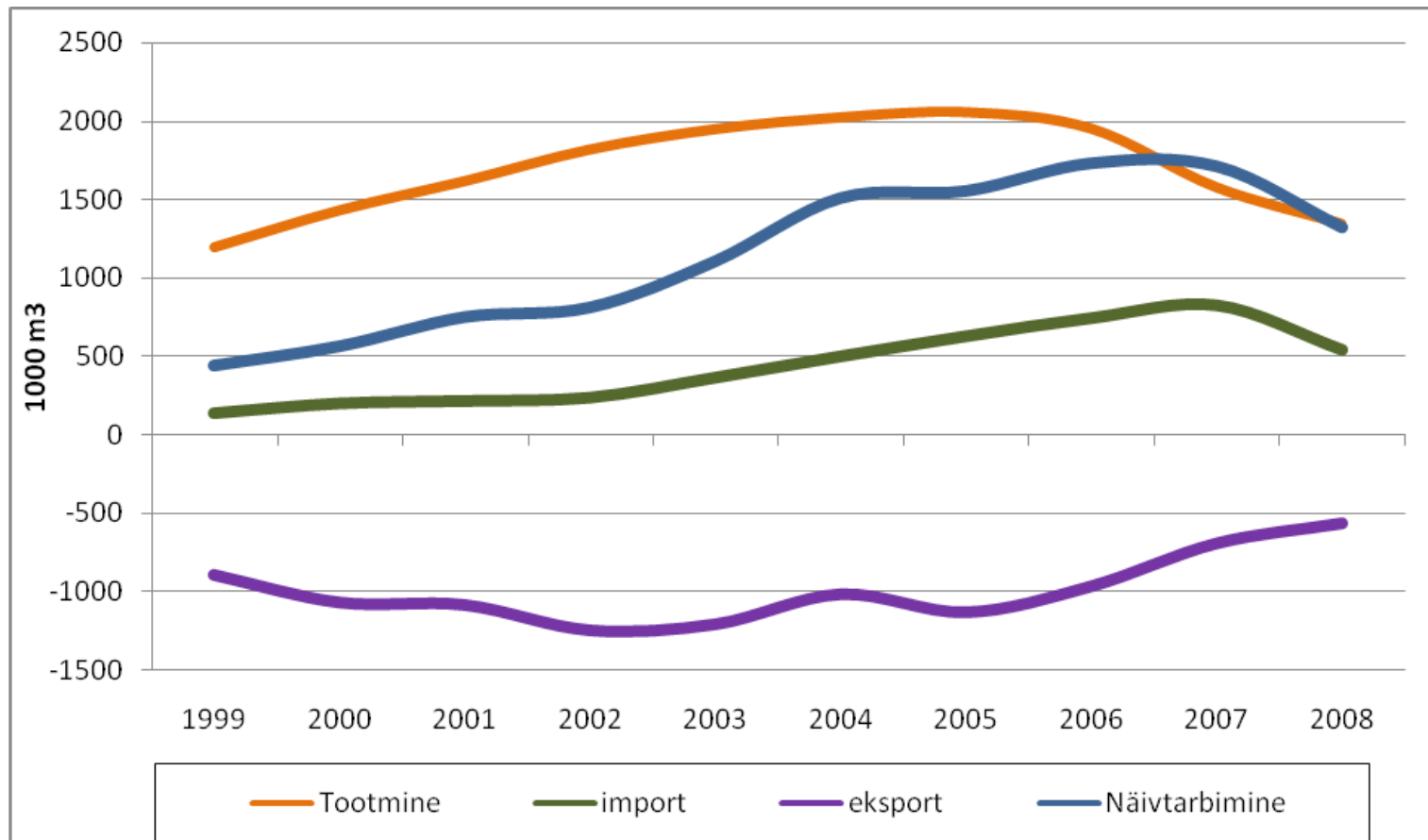
Ümarpuidu varumine, import, eksport ja näivtarbimine aastail 1999–2008

Viimase 10 aasta puidukasutusele on iseloomulik ümarpuidu näivtarbimise vähenemine, mis viitab metsatööstuse toormeallikate muutusele (suurem ümarpuidu impordi osakaal) ning tööstuse orienteerumine suurema lisandväärtusega toodete tootmisele.

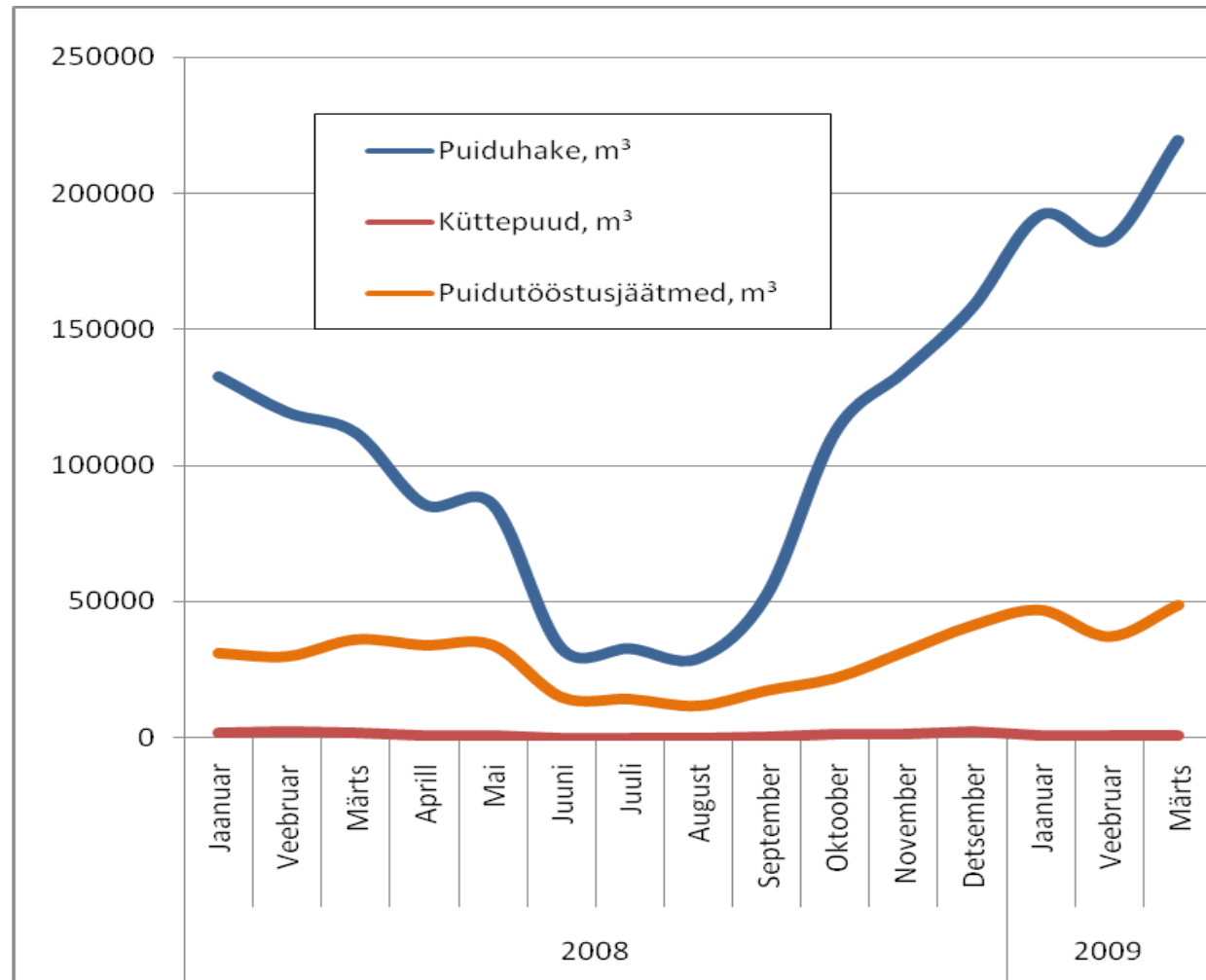
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Saematerjali tootmine, import, eksport ja näivtarbimine aastail 1999–2008

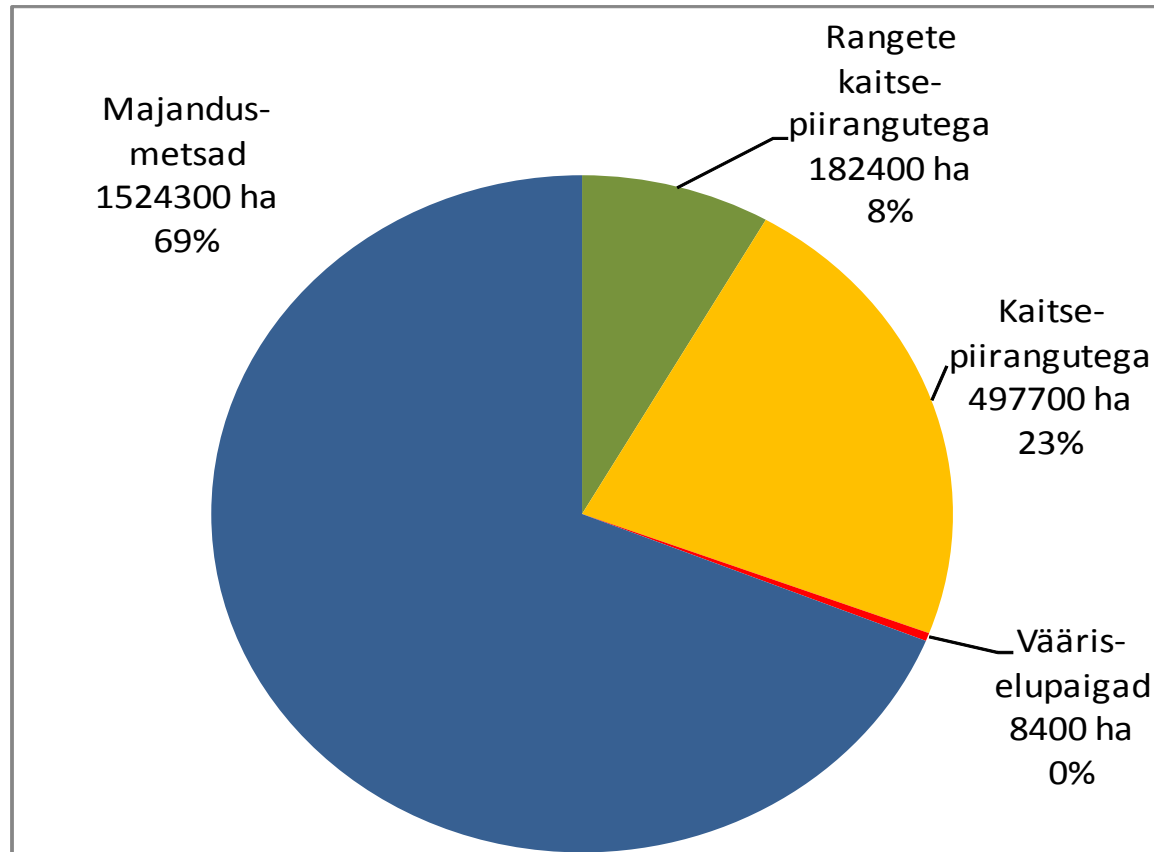
Kõrgema lisandväärtusega toodete tootmise kasvu iseloomustab näiteks saematerjali näivtarbimise pidev kasv; saematerjal omakorda on tooraineks paljudele kõrge lisandväärtusega puidutoodetele. 2008. aastal pöördus kogu metsasektori toodang üldise majanduslanguse keskkonnas langustrendi. Eriti oluliseks mõjutajaks oli siin kinnisvaraturu ja sellega seotud ehitus- ning ehitusmaterjalide tootmise sektori järsk langus

Puitkütuste tarbimine energia tootmiseks

2007. aastal kasutati soojusenergia tootmiseks 17% ulatuses puitkütuseid ning kodumajapidamiste energia lõpptarbimisest moodustasid puitkütused 53%. Puidubriketti ja -graanuleid kasutatakse väga väikestes kogustes, lõviosa suurest tootmismahust eksporditakse. Käivitatud ja planeeritavad energia ja soojuse koostootmisjaamad suurendavad lähiaastatel oluliselt puidu kasutamise mahtu energiatootmiseks

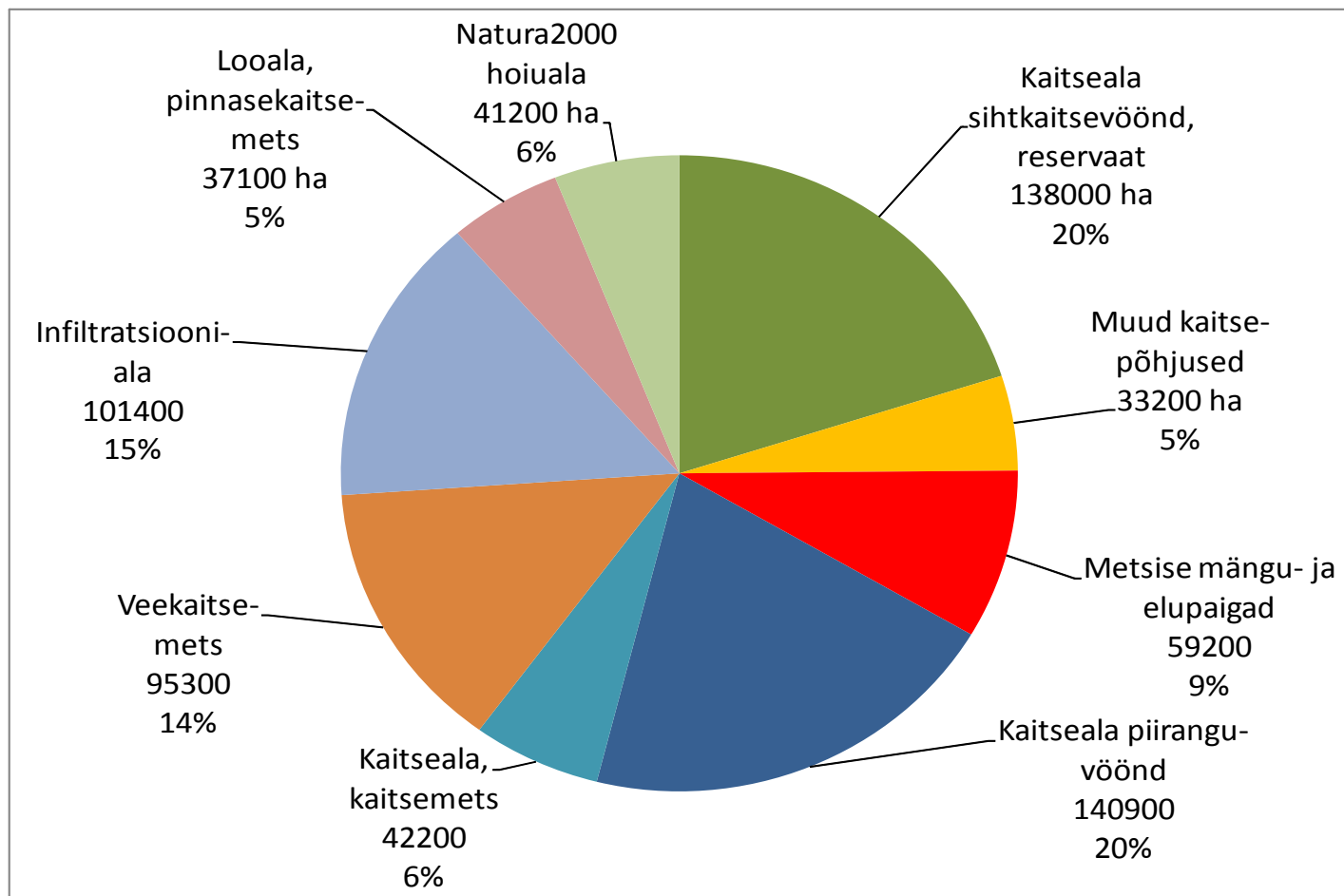
Metsamaa jagunemine metsakategooriate ja kaitse põhjuste järgi

Eesti on ligikaudu 30 protsendilise metsade kaitse osakaaluga arvestatavalt ees oma naaberriikidest. Kaitstavaid metsi naaberriikides on vastavalt Lätis 19,5%, Leedus 18,7%, Rootsis 12,3%, Venemaal 10,7% ja Soomes 7,2%.

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

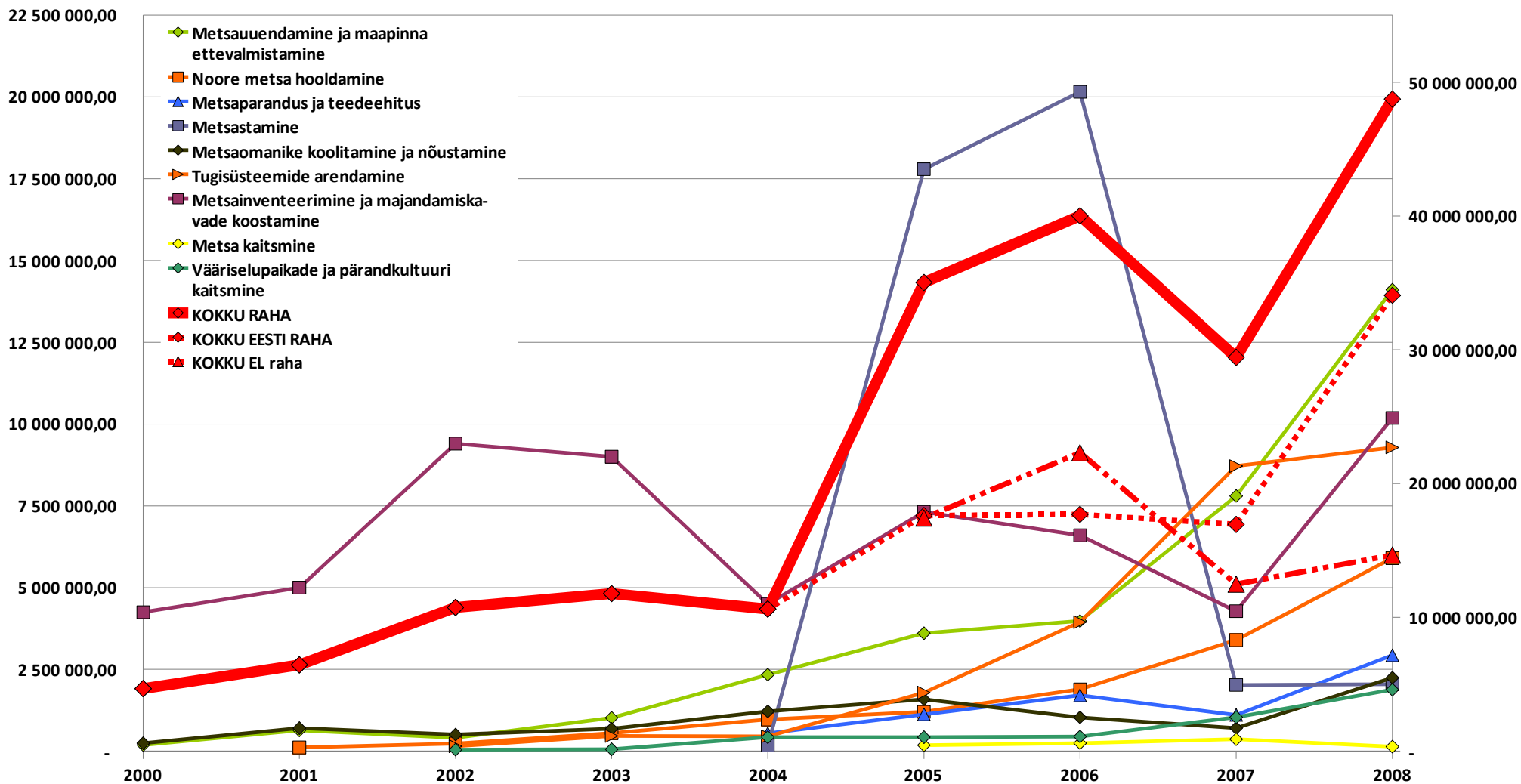
Kaitstava metsamaa jagunemine kaitse põhjuste järgi

Metsade kaitse korraldamisel on siiani vähe tähelepanu pööratud piirangutega kaasnevate sotsiaalmajanduslike mõjude hindamisele

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Erametsaomanike toetamine

Eesti elanikkonna arvamusel metsandusest 2008. aastal

Üldiselt hinnatakse metsamajanduse vajalikkust ja kasulikkust:

- kolm neljandikku vastanuist (84%) peab metsa oluliseks tuluallikaks Eesti majandusele
- enam kui pooled (62%) tõdevad, et metsandus aitab maapiirkondades tagada tööhõivet
- enam kui pooled (68% vastajatest) on nõus, et puit on ümbertöödeldav ja keskkonnasõbralik materjal, mida peaks rohkem kasutama
- puiduga kütmist pooldab umbes 50% kõigist vastanutest
- sageli omavad inimesed väärinformatsiooni metsasektorist toimuvast – peaaegu **kaks kolmandikku vastajatest arvab, et metsa kasvab vähem juurde kui maha raiutakse.**
- Umbes **kolmandik kõigist vastanuist usub, et Eestis on vähe metsasid** võrrelduna teiste Euroopa riikidega
- märgata on inimeste hulgas valitsevat usaldamatust metsasektori tegemiste suhtes – **64% vastajatest on seisukohal, et Eesti metsi ei majandata säästlikult ja jätkusuutlikult ning neid ei kaitsta piisavalt.** Samuti on enam kui pooled vastanuist seisukohal, et Eesti metsades **tehakse liiga palju lageraiet, ning et töökohtade hulk ei kaalu üles tehtavat kahju.**

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Lahendamist vajavad probleemid

Lahendamist vajavad probleemid

Metsade kaitse suurendamisel ei arvestata
sotsiaalmajanduslike mõjudega – vajalik
kõikide mõjude arvestamine

Lahendamist vajavad probleemid

Tooraine kättesaadavust mõjutab erametsaomanike käitumine – ebasoodsad maksutingimused tuleb muuta erametsaomanike jaoks vastuvõetavamaks, hoogustuma peab majanduslik ühistegevus

A stylized green tree graphic with a thick trunk and a canopy of leaves, positioned on the left side of the slide. The tree is rendered in a light green color with white outlines for the leaves and trunk details.

Lahendamist vajavad probleemid

Puidu transpordipiirangud vähendavad oluliselt Eesti metsasektori konkurentsivõimet – reeglite otstarbekuse ja põhjendatuse analüüs

Lahendamist vajavad probleemid

Komisjoni ettepanekud

Probleemide lahendamine - töögrupid

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Töögruppide moodustamine

Töögruppide moodustamise aluseks on MCPFE
jätkusuutliku metsade majandamise
kvantitatiivsed kriteeriumid

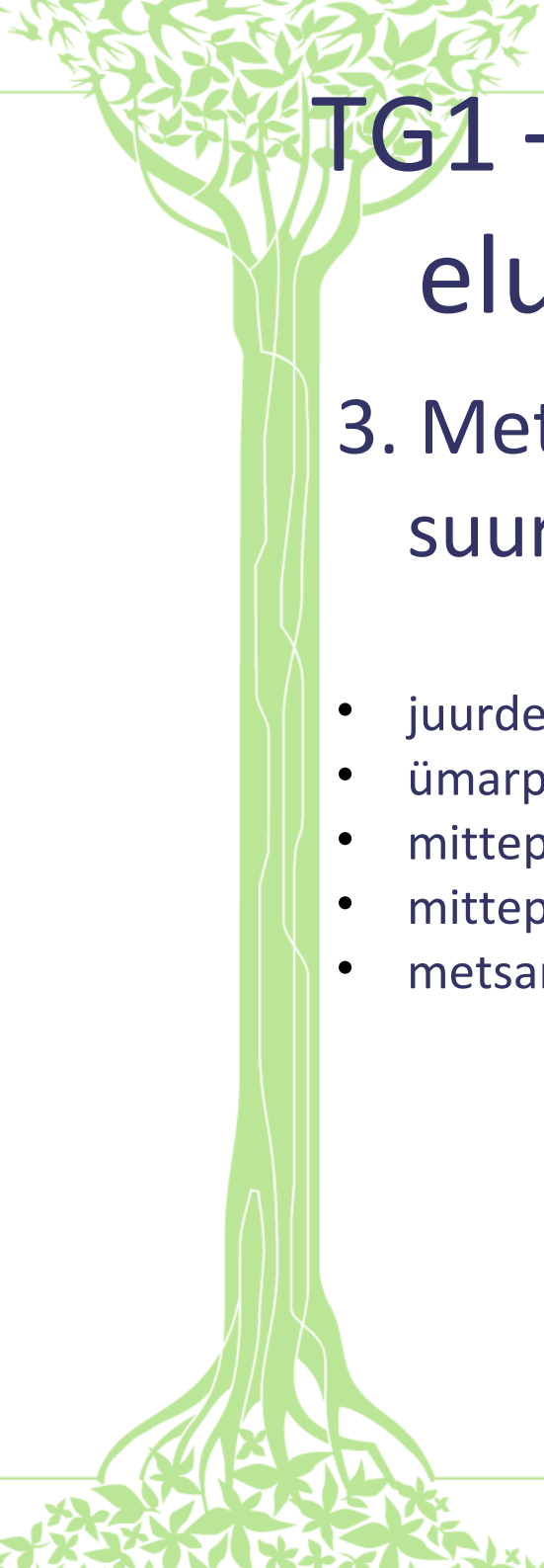
TG1 – metsanduse majanduslik elujõulisus – MCPFE 1, 2, 3

1. Metsaressursside säilitamine ja suurendamine ning nende roll globaalses süsinikuringes

- metsamaa pindala
- metsa tagavara
- metsa vanuseline struktuur
- süsinikuvaru

2. Metsaökosüsteemide tervisliku seisundi ja elujõu säilitamine

- saastekoormus
- defoliatsioon
- metsakahjustused

TG1 – metsanduse majanduslik elujõulisus – MCPFE 1, 2, 3

3. Metsa tootlike funktsioonide säilitamine ja suurendamine

- juurdekasv ja raied
- ümarpuit
- mittepuidulised tooted
- mittepuidulised teenused
- metsamajanduskavadega kaetud metsamaa

TG2 – Metsade loodusliku mitmekesisuse tagamine – MCPFE 4, 5

4. Metsaökosüsteemide bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, kaitse ja kohane suurendamine

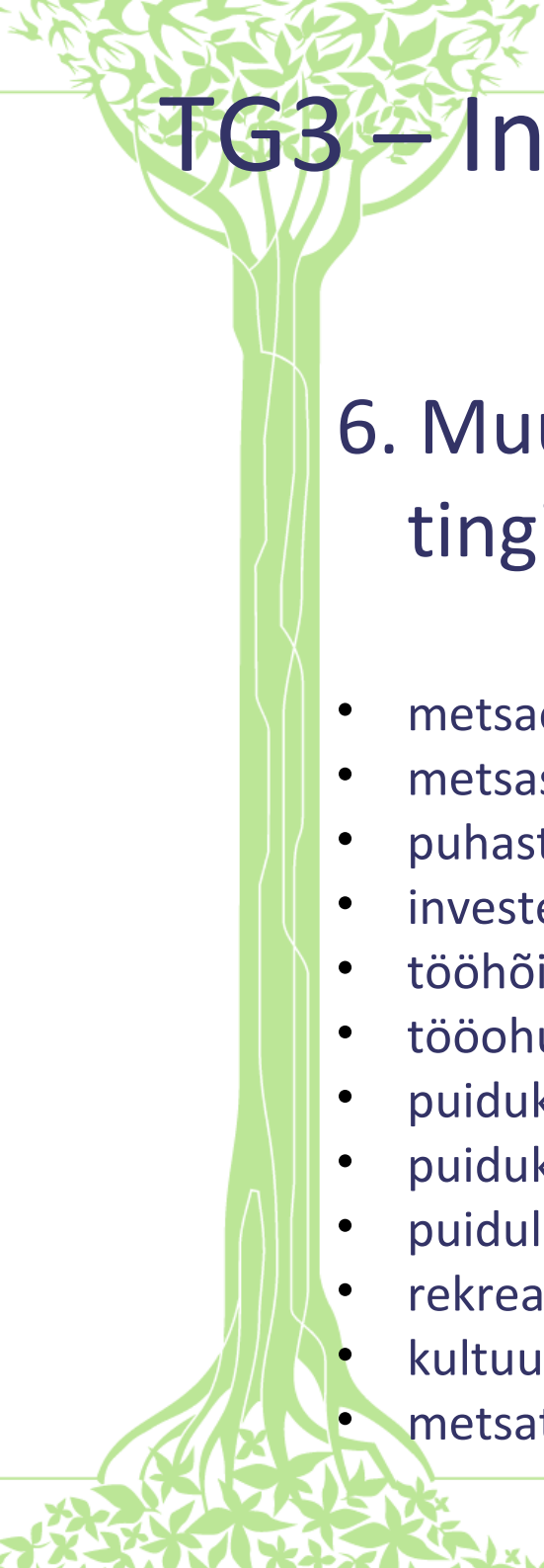
- puuliigiline koosseis
- metsauuenemine
- looduslikkus
- introdutseeritud puuliigid
- surnud puit
- geneetilised ressursid
- maastikuline mosaiiksus
- ohustatud metsaliigid
- kaitstavad metsad

TG2 – Metsade loodusliku mitmekesisuse tagamine – MCPFE 4, 5

5. Metsade kaitsefunktsioonide säilitamine ja suurendamine metsamajanduses (eriti pinnase ja vee kaitse)

- kaitsemetsad (mulla, vee ja teiste ökosüsteemi funktsioonide kaitse)
- kaitsemetsad (infrastruktuuri kaitse ja kaitse looduslike häiringute vastu)

TG3 – Inimene ja mets – teadmised ja teadlikkus – MCPFE 6

6. Muude sotsiaalmajanduslike funktsioonide ja tingimuste säilitamine

- metsaomand
- metsasektori panus SKPsse
- puhastulu
- investeeringud metsandusse
- tööhõive metsasektoris
- tööohutus ja tervisekaitse
- puidukasutus
- puidukaubandus
- puidul põhinev energiatootmine
- rekreatsioon
- kultuurilised väärtused
- metsateadus, -haridus ja koolitus

Töögruppide moodustamine

Töögruppide juhid määrab, töökorra töötab välja, koosolekud kutsub kokku ja neid teenindab KKM metsaosakond

TG 1

TG juht – Indrek Laas

Võimalikud liikmed

Keskkonnaministeerium

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Põllumajandusministeerium

Eesti Maaülikool

Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus

Eesti Maaomavalitsuste Liit

Riigimetsa Majandamise Keskus

Keskkonnainspeksioon

Eesti Erametsaliit

Eesti Metsatööstuse Liit

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

...

...

TG 2

TG juht – Kadi Kõiv

Võimalikud liikmed

Keskkonnaministeerium

Keskkonnaamet

Eesti Maaülikool

Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus

Riigimetsa Majandamise Keskus

Eesti Erametsaliit

Eesti Metsatööstuse Liit

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

...

...

TG 3

TG juht – Marku Lamp

Võimalikud liikmed

Keskkonnaministeerium

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Põllumajandusministeerium

Haridus- ja Teadusministeerium

Rahandusministeerium

Eesti Maaülikool

Tartu Ülikool

Eesti Pank

Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus

Riigimetsa Majandamise Keskus

SA Erametsakeskus

Eesti Erametsaliit

Eesti Metsatööstuse Liit

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

...

Keskkonnamõju strateegiline hindamine

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH)

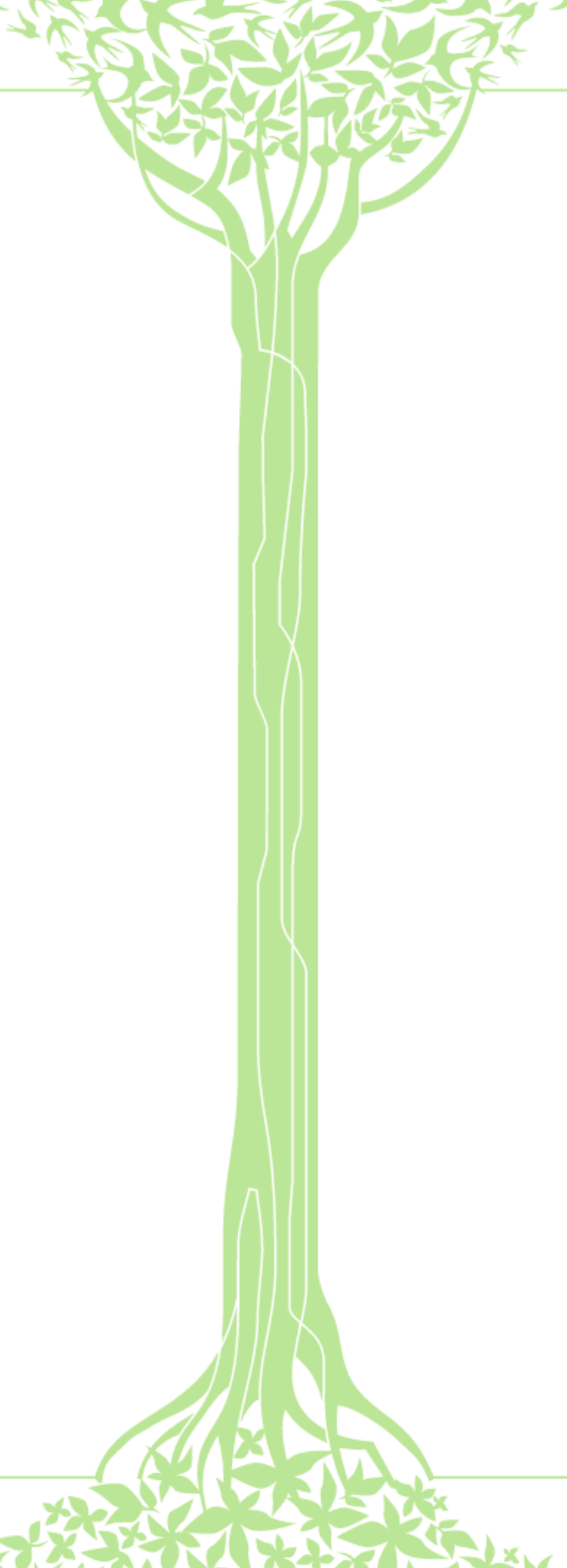
Keskkonnamõju strateegilist hindamist
korraldatakse strateegilise
planeerimisdokumendi koostamise käigus enne
strateegilise planeerimisdokumendi
kehtestamist õigusaktiga

Keskkonnamõju strateegiline hindamine

Vajalik on komisjon poolne ettepanek

algatada strateegilise keskkonnamõju hindamine Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse §33 alusel ning teha ettepanek läbi viia **riigihange** strateegilise keskkonnamõju hindaja leidmiseks

Tänan!

MINISTRY OF THE ENVIRONMENT